

Keskeiset kansanterveyshaasteet Suomessa

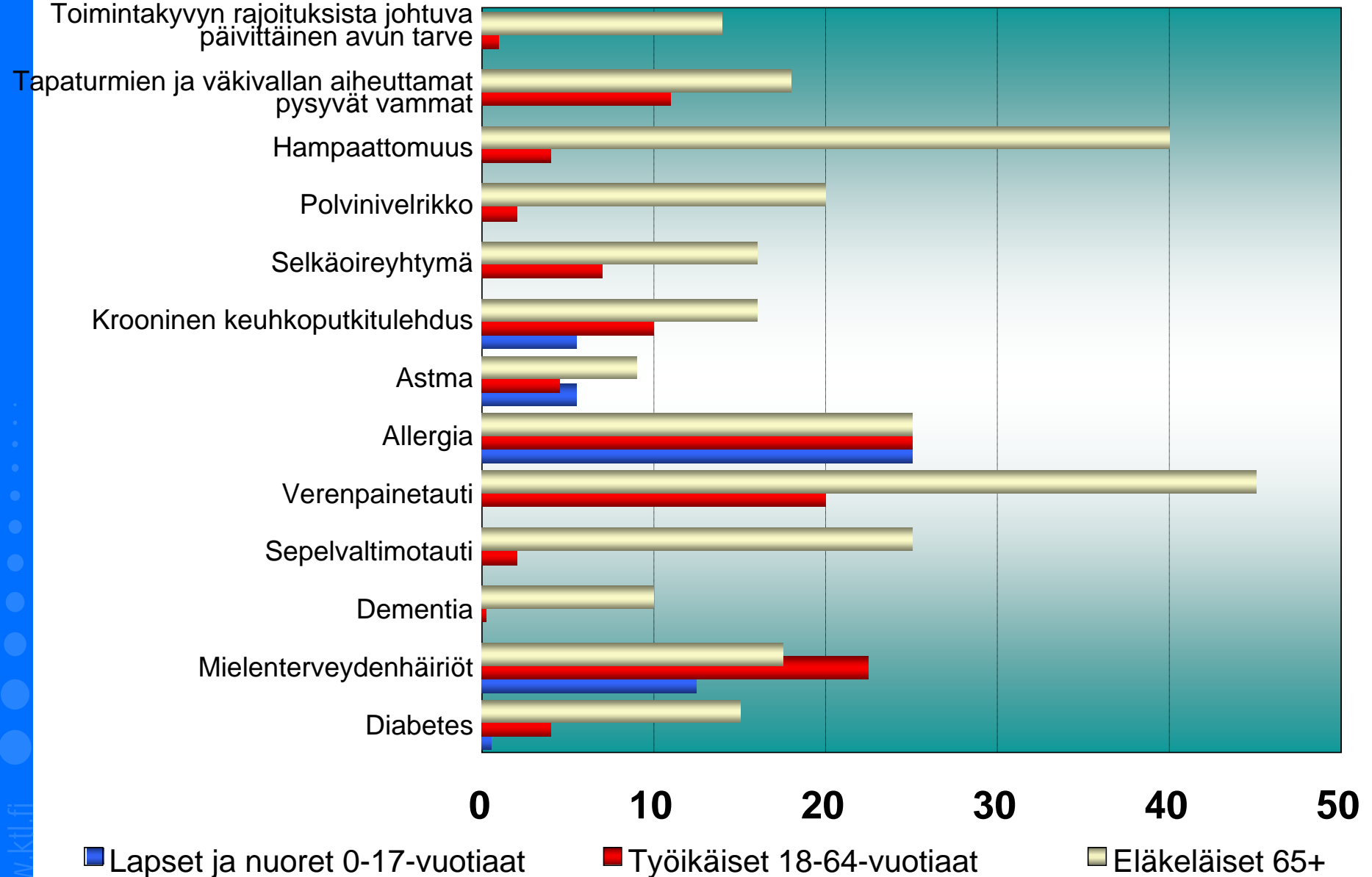
Erkki Vartiainen, LKT,
tutkimusprofessori
Kansanterveyslaitos

Nykytila, menestystarinoita ja tulevat haasteet

Menestystarinoita

- Sydän- ja verisuonitautikuolleisuuden väheneminen
- Miesten tupakkasyöpien väheneminen
- Nuorten hammasterveyden paraneminen
- Liikenne- ja työtaturmakuolemien väheneminen
- Odotettavissa olevan eliniän piteneminen
- Toimintakyvyn ja koetun terveyden paraneminen

Keskeiset kansansairaudet

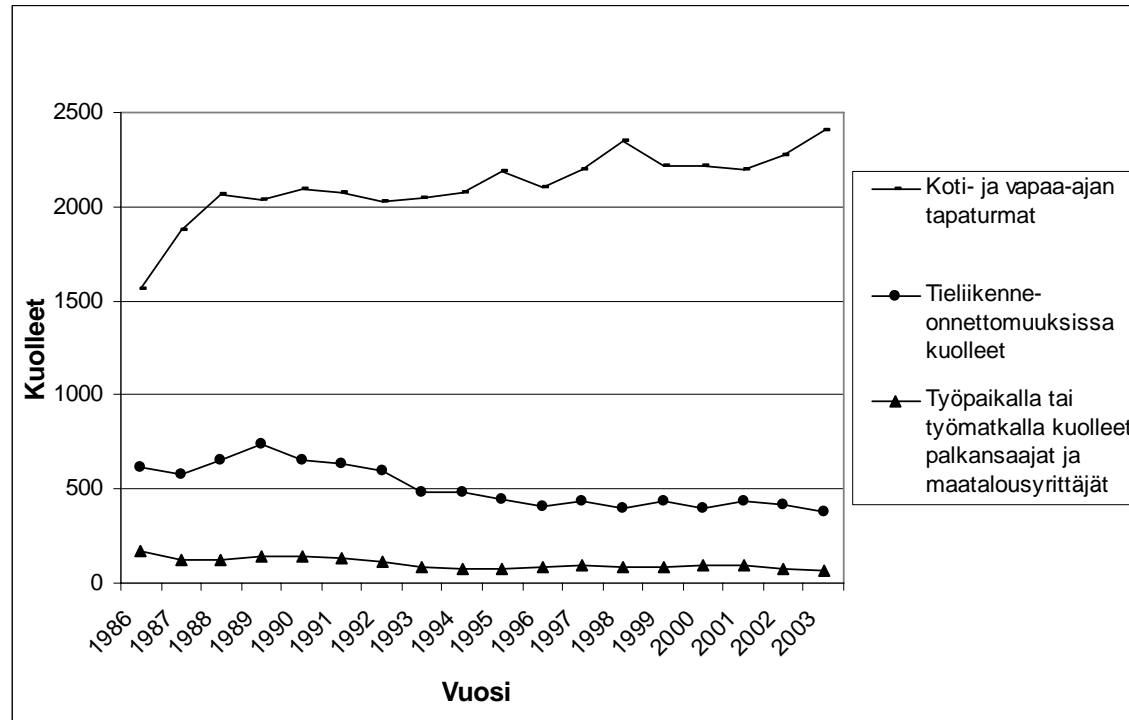
Elintapamuutokset kannattavat

Kroonisten tautien ehkäisyn potentiaali

- Suurin osa valtimosairauksista olisi ehkäistävissä terveillä elintavoilla
  - Ainakin 80 % sepelvaltimotautitapauksista
  - Yli 90 % tyypin 2 diabetestapauksista
- Elintavat avainasemassa myös syövän ehkäisyssä
  - Noin kolmasosa syöpätapauksista olisi ehkäistävissä terveellisellä ravinnolla ja liikunnalla
  - Valtaosa hengityselinsyövistä tupakoimattomuudella

(WHO)

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmakuolemat lisääntyvät:

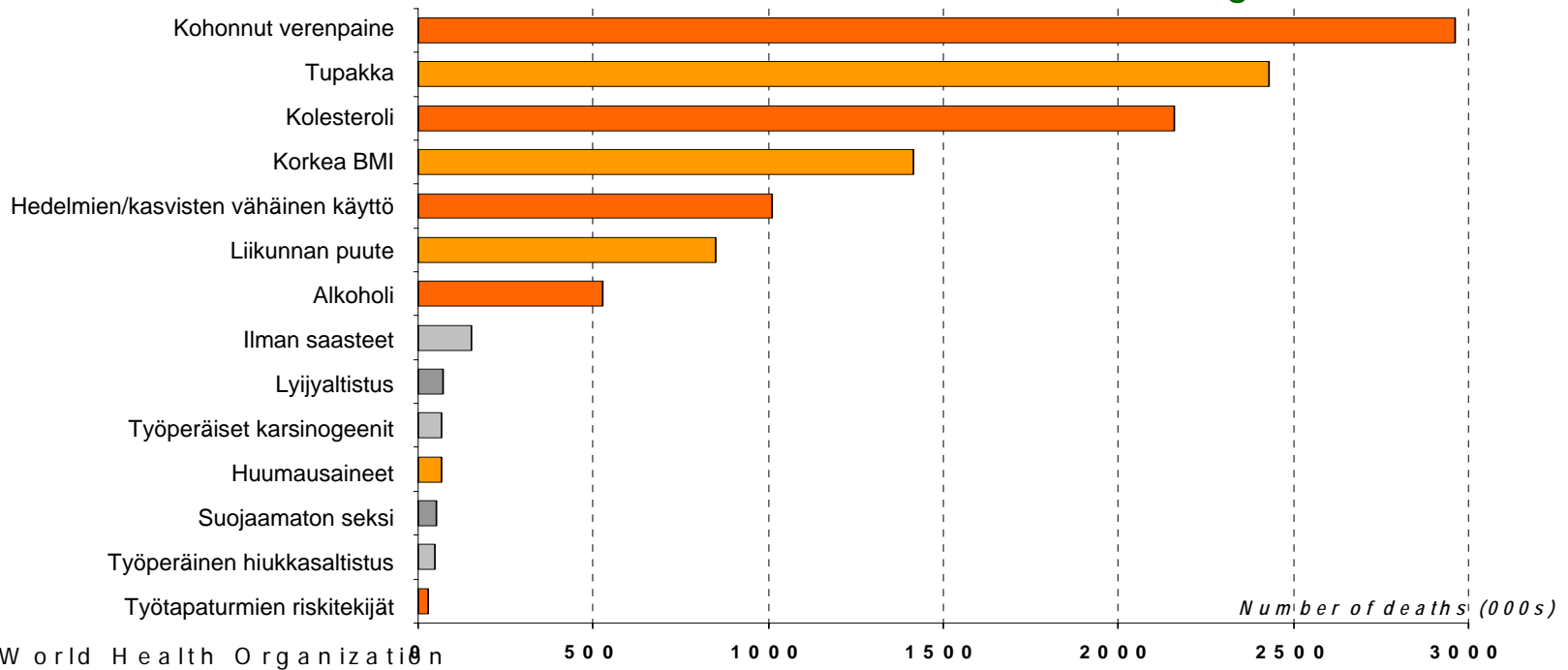
Tapaturmaiset kuolemat 1986-2003. Lähde: Kansanterveyslaitos.

ELINTAVAT AVAINASEMASSA

TÄRKEIMMÄT KUOLEMIEN RISKITEKIJÄT KEHITTYNEISSÄ MAISSA V. 2000 (WHO)

Developed Countries

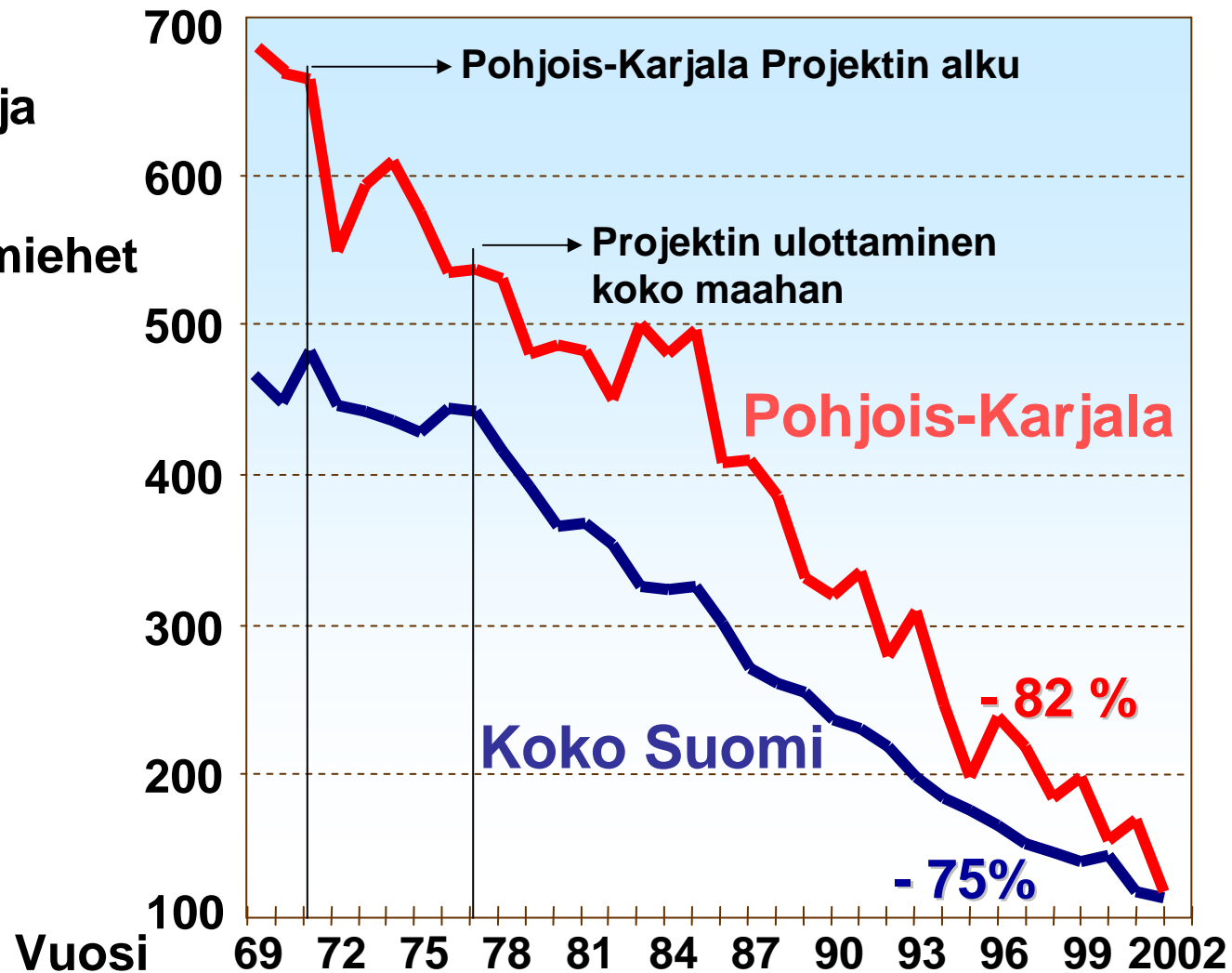
Deaths in 2000 attributable to selected leading risk factors

Jyrkkä lasku sepelvaltimotauti- kuolleisuudessa

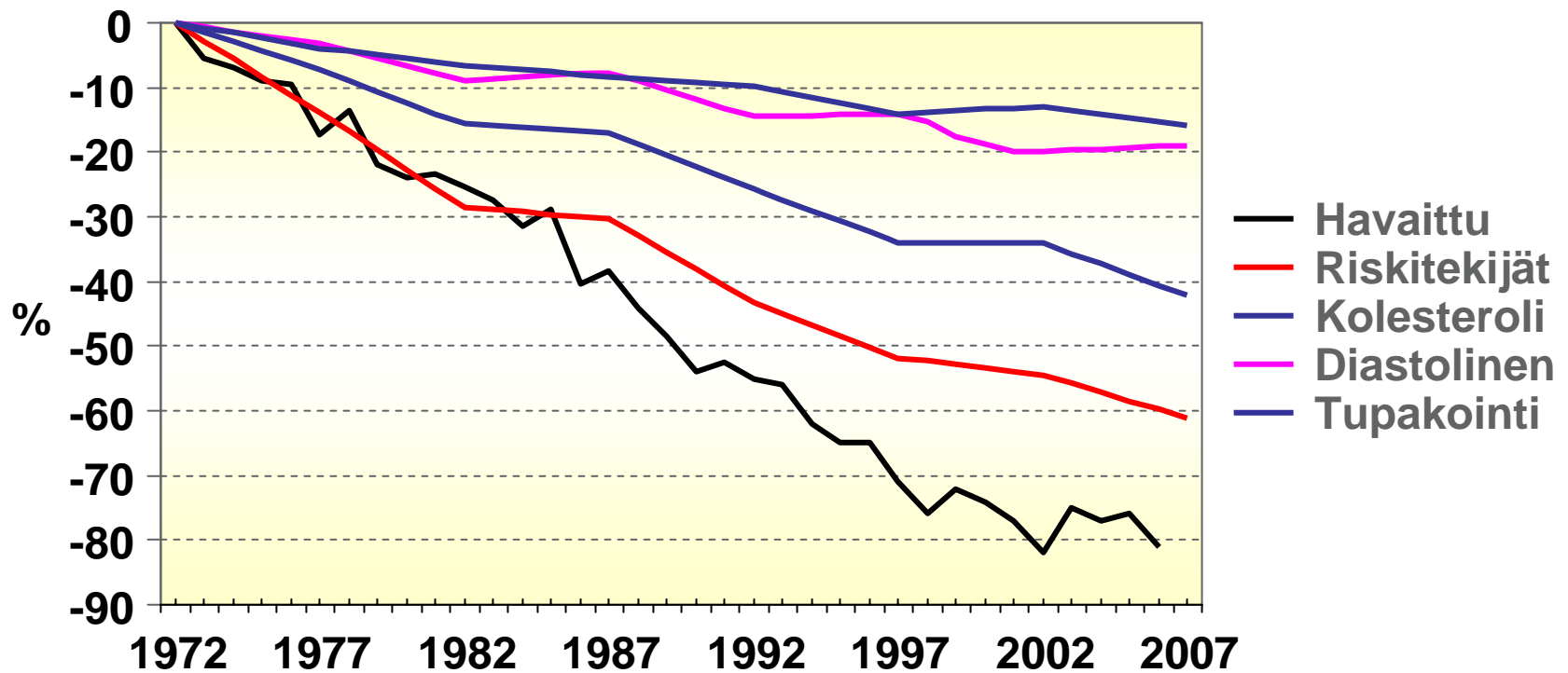
Pohjois-Karjala ja
koko Suomi
35–64-vuotiaat miehet

**Ikävakioitu
kuolleisuus
per 100 000
asukasta**

Riskitekijöiden vaikutus kuolleisuuden laskuun

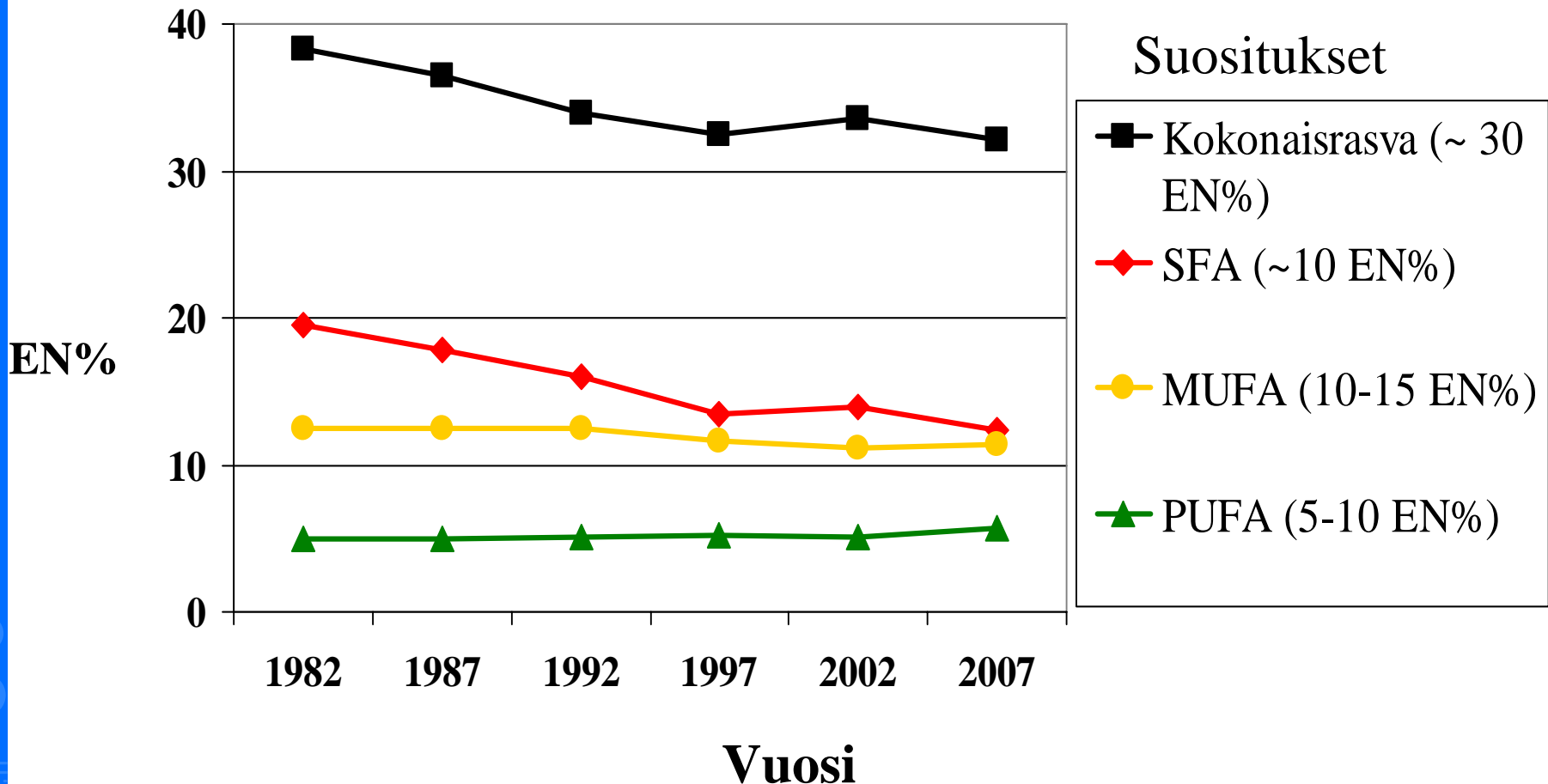
Havaittu ja riskitekijöiden laskulla ennustettu sepelvaltimokuolleisuus,
35–64-vuotiaat miehet

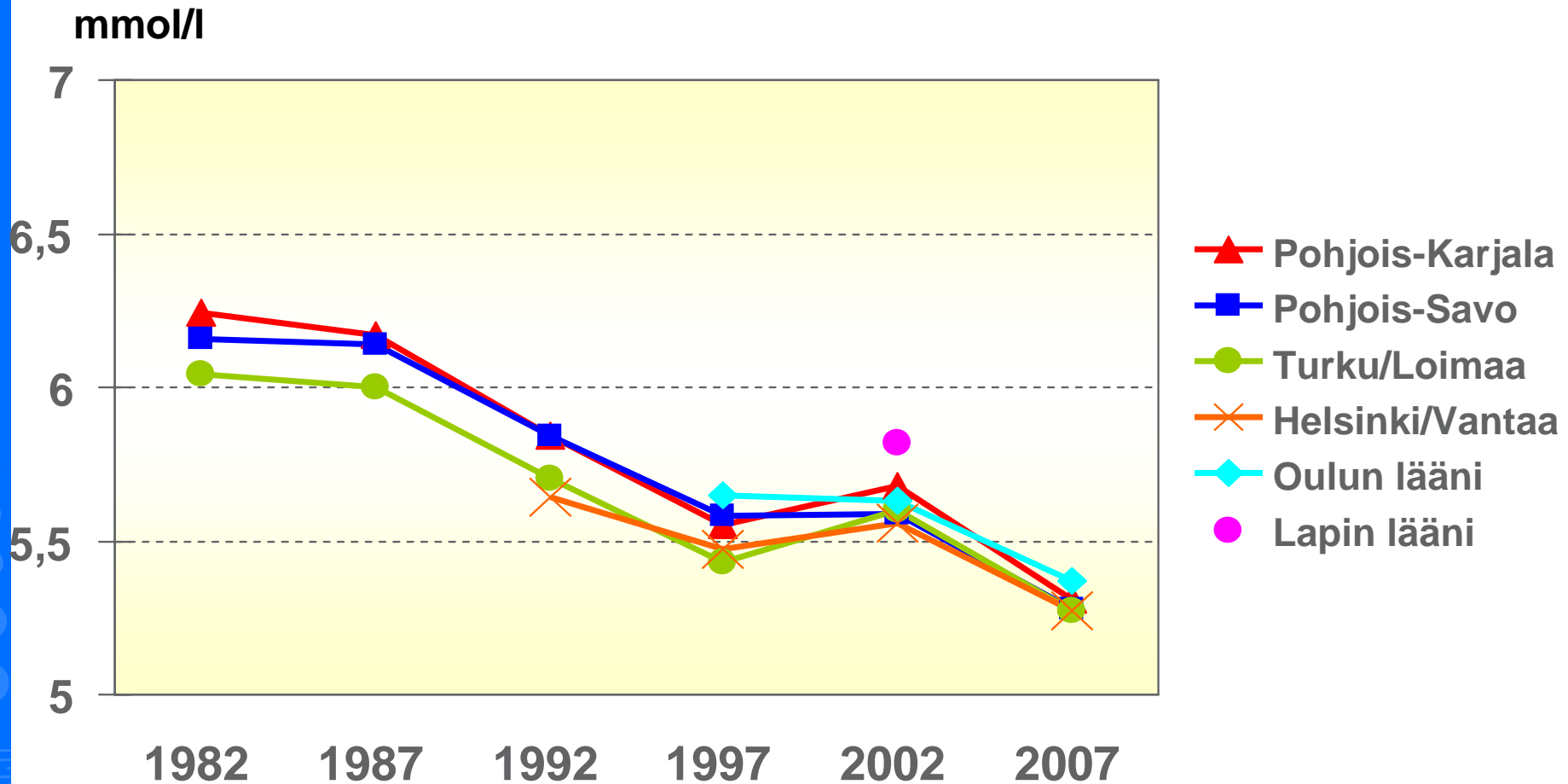
Kuolleisuuden laskun merkitys henkilöinä 35-74 vuotiailla

- 1970- 2006
  - 230 000 sydän- ja verisuonitautikuolemaa vähemmän
  - 130 000 sydänkuolemaa vähemmän
  - 330 000 sydäninfarktia vähemmän
- Vuonna 2006
  - 9100 sydän- ja verisuonitautikuolemaa vähemmän
  - 5800 sydänkuolemaa vähemmän
  - 15 000 sydäninfarktia vähemmän

Rasvan saanti Suomessa 1982-2007

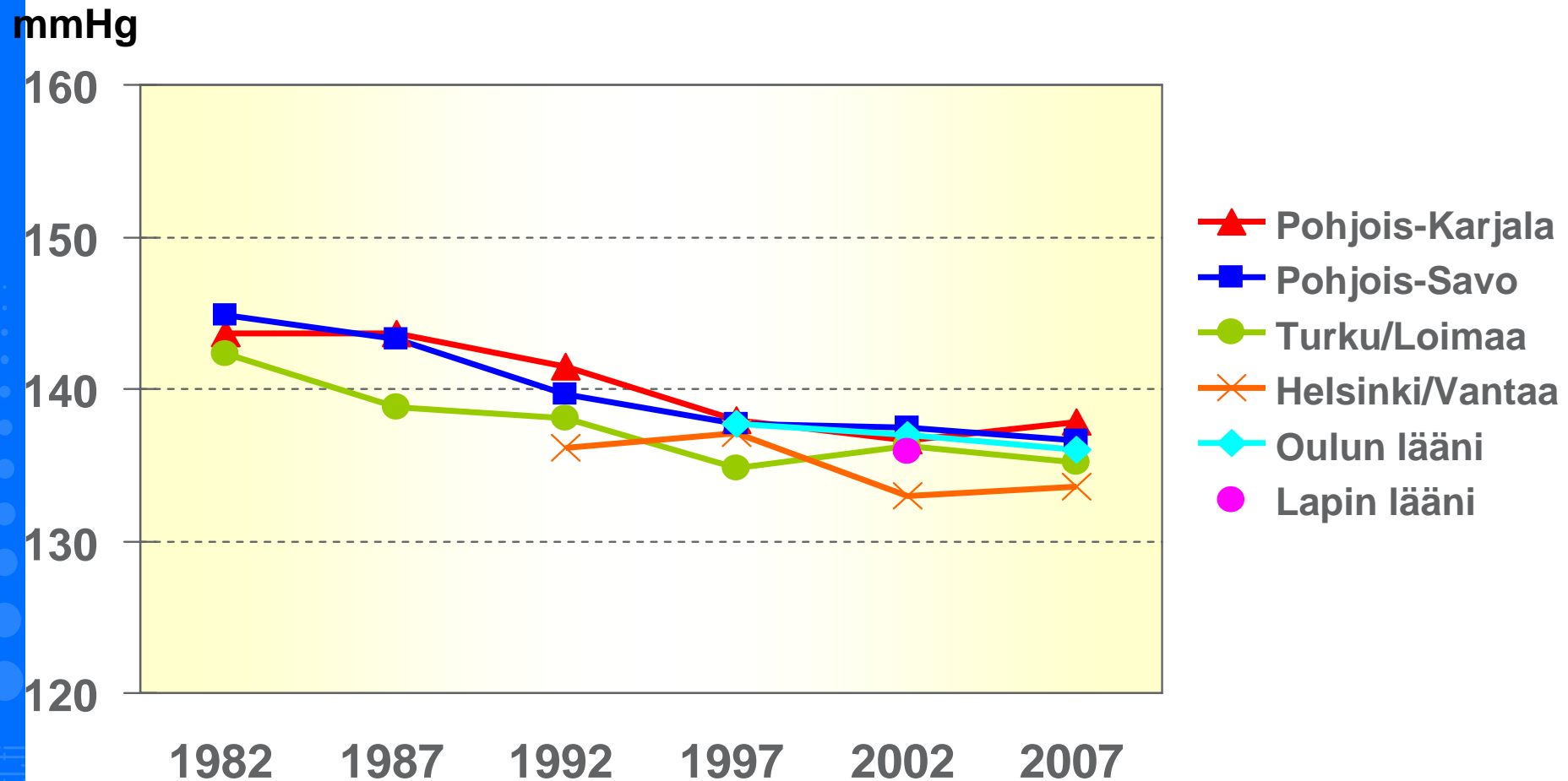

Seerumin kolesteroli 25-64 -vuotiailla miehillä — kolesterolitasot ovat kääntyneet laskuun

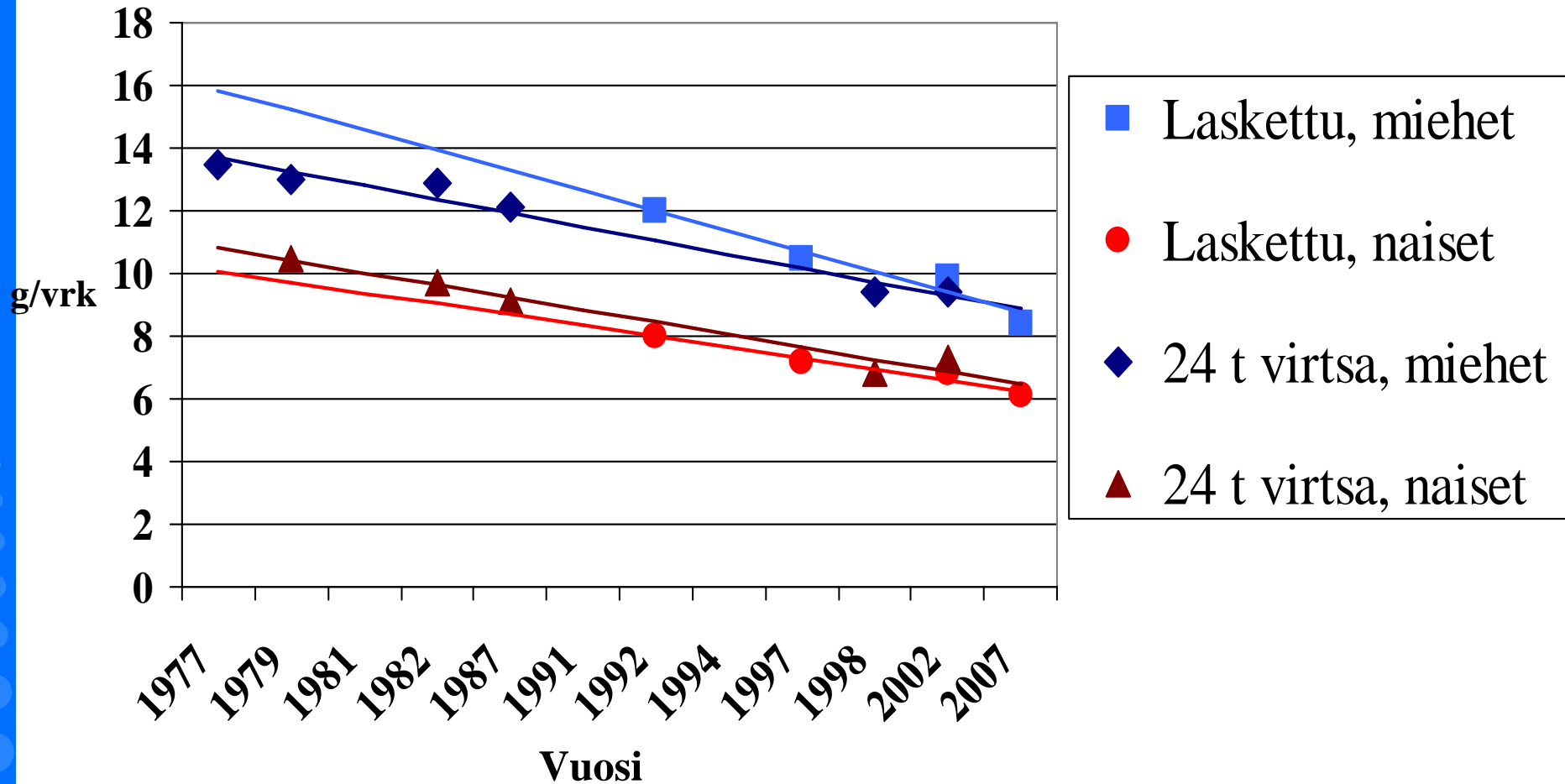

Systolinen verenpaine 25-64-vuotiailla miehillä

— verenpainetasojen lasku näyttää pysähtyneen

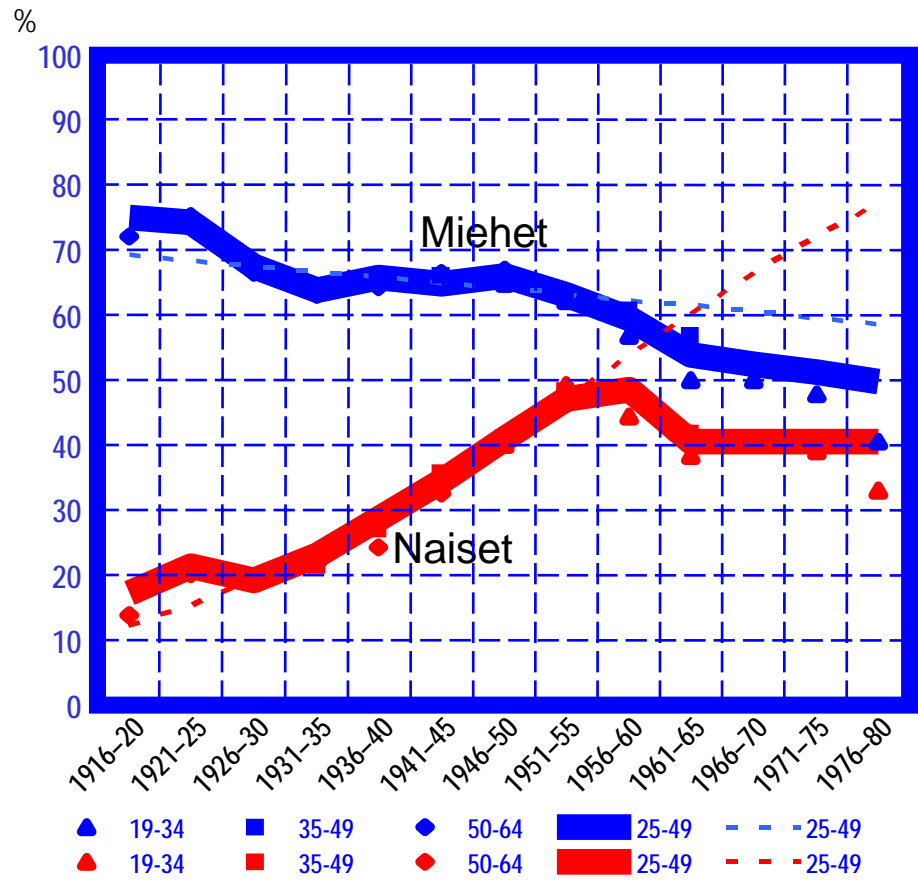
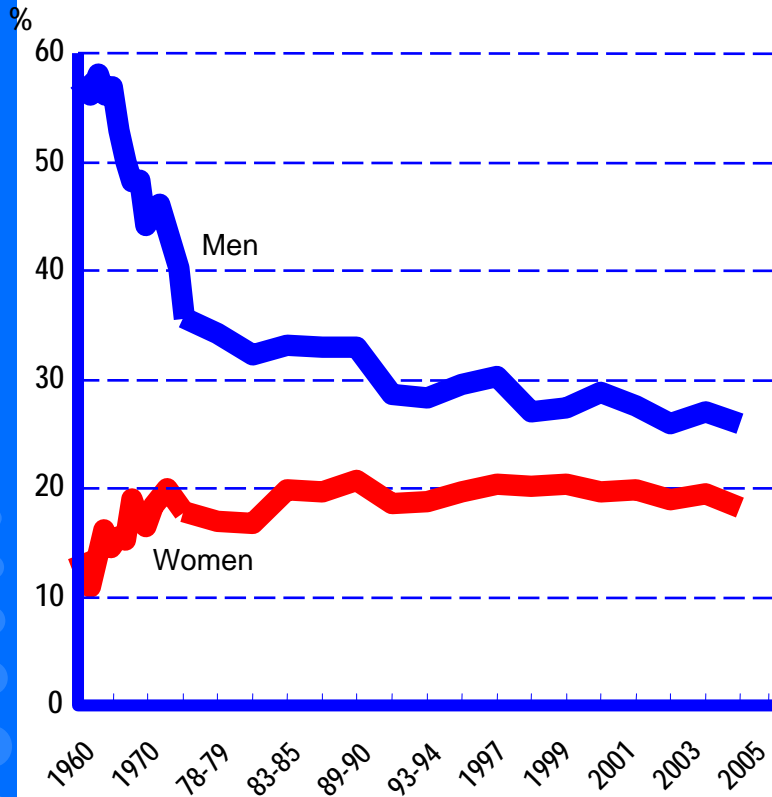

Suolan saanti Suomessa 1977-2007

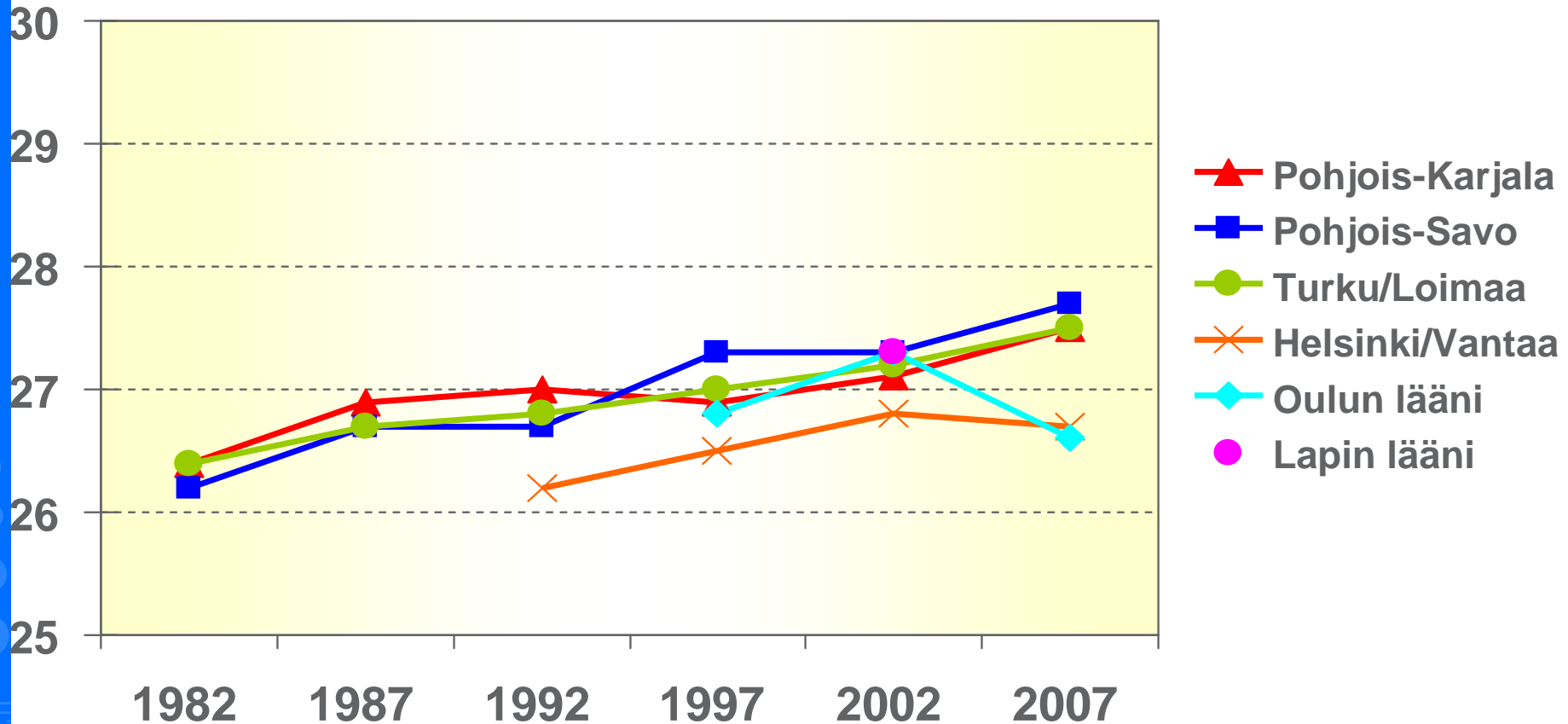
Tupakoinnin aloittaminen

Päivittäinen tupakointi

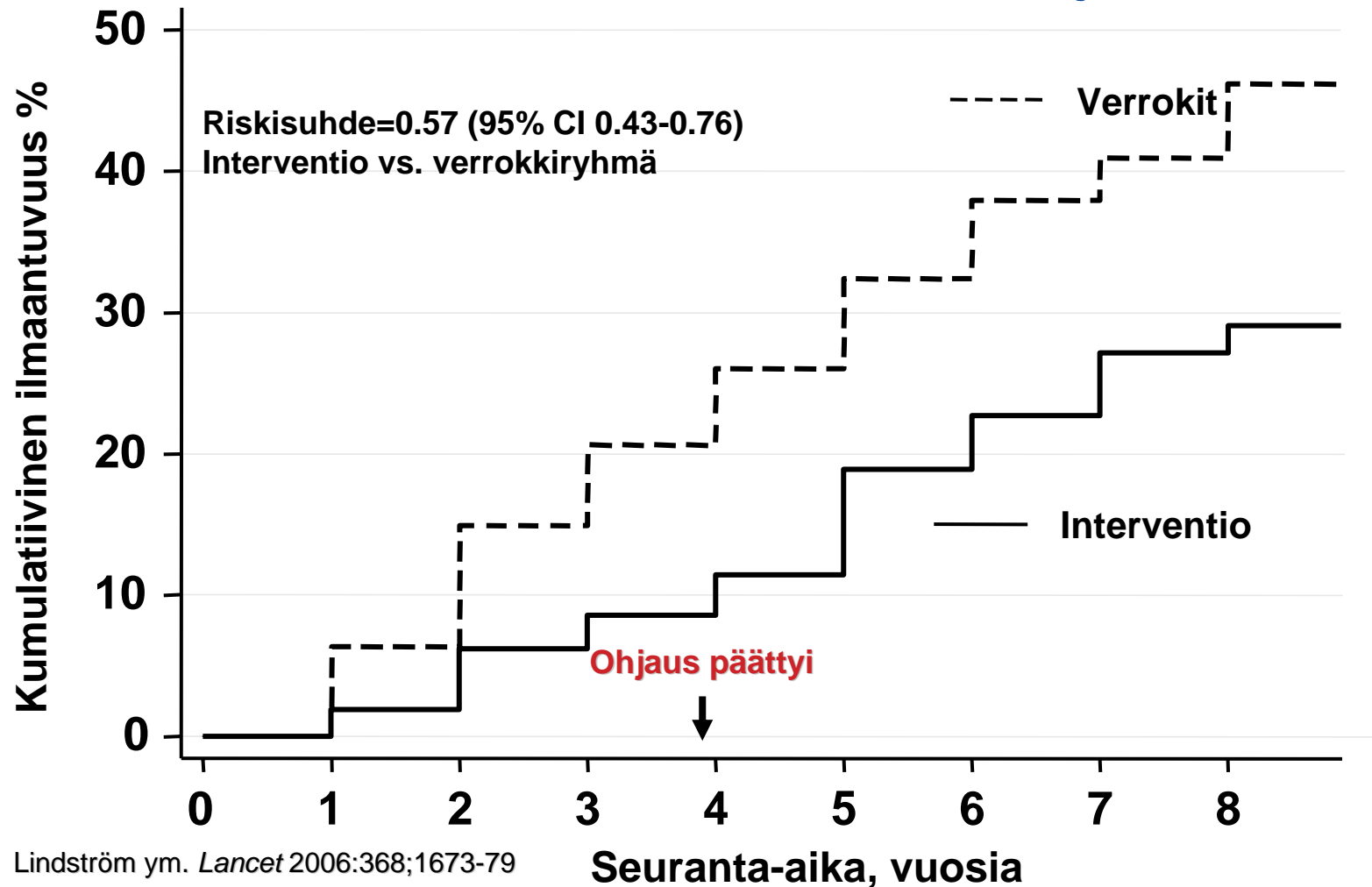
Painoindeksi 25-64 -vuotiailla miehillä

— väestön ylipaino lisääntyy jatkuvasti

kg/m²

Tehostettu elämäntapa-ohjaus ehkäisee tyypin 2 diabetesta

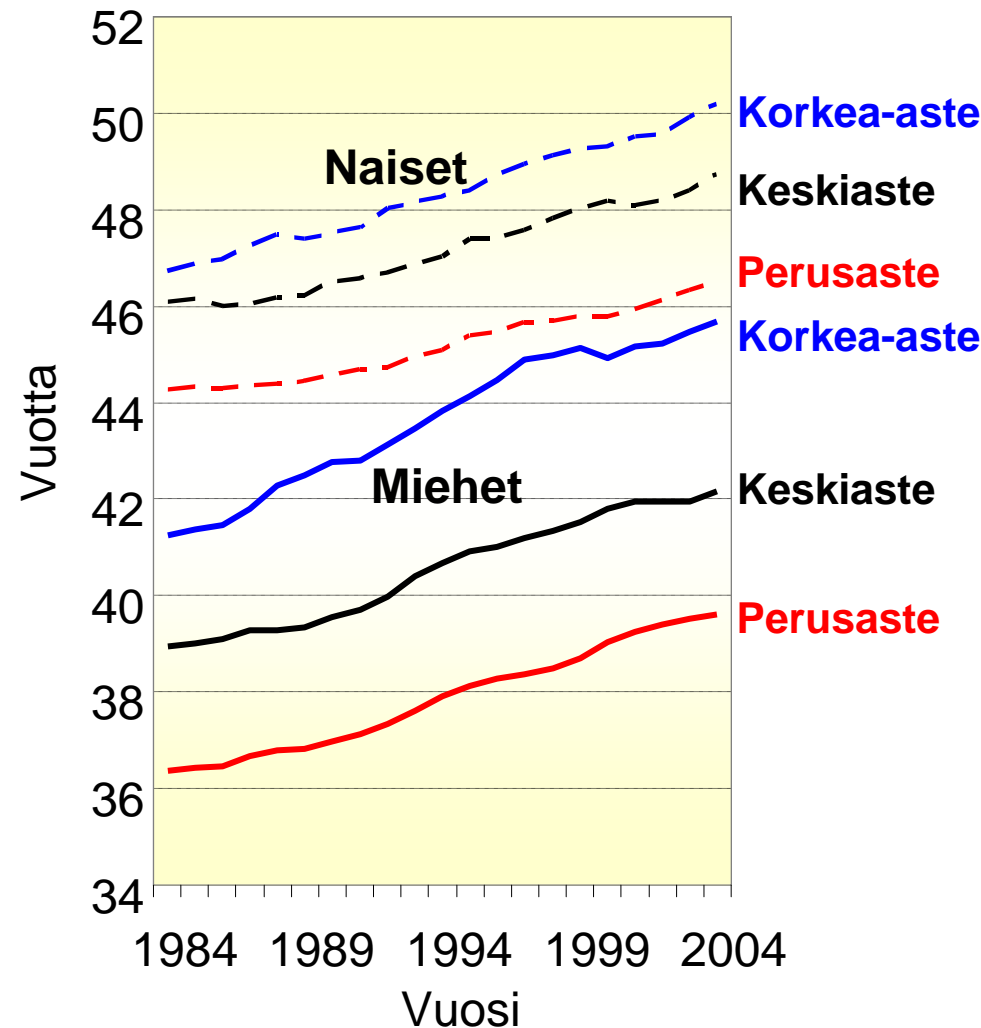
Diabeteksen ilmaantuvuus interventioon osallistuneilla ja verrokeilla keskimäärin 7 vuoden seurantajakson aikana

Haasteena terveyserot

35-vuotiaan jäljellä oleva elinaika eri koulutusryhmissä

- Korkeakoulututkinnon** suorittanut suomalainen 35-vuotias mies elää keskimäärin lähes 81-vuotiaaksi, mutta enintään **perusasteen tutkinnon** suorittanut alle 75-vuotiaaksi
- Tämä ero on kasvanut 1980-luvun alun jälkeen 4,7 vuodesta 6,2 vuoteen pitempään koulutettujen hyväksi
- Naisilla vastaava ero on kasvanut 2,7 vuodesta 3,6 vuoteen

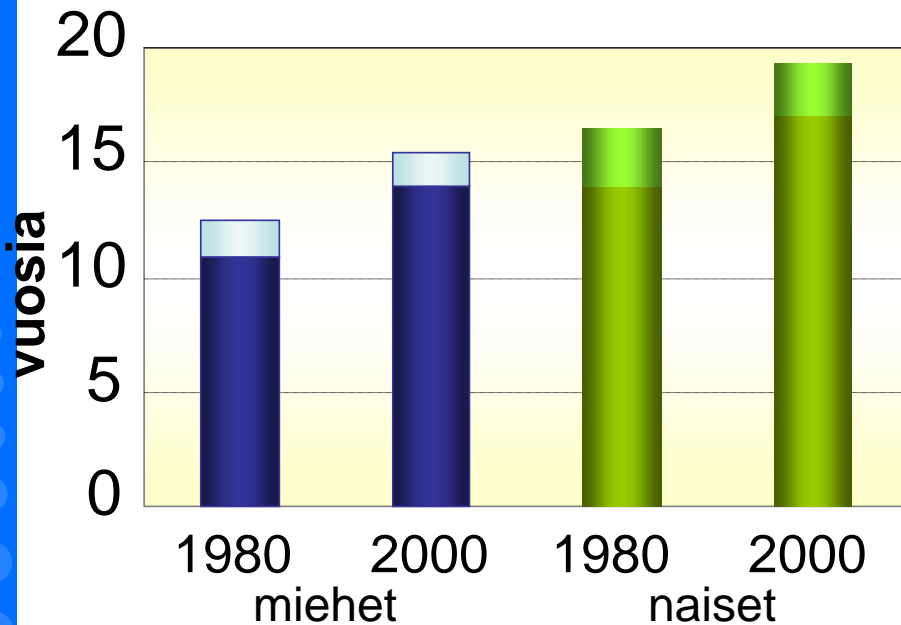
Taloudellisia näkökohtia

10 kalleinta tautiryhmää

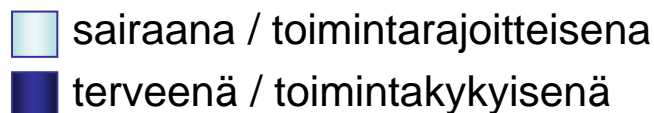
Suorat kustannukset	milj. euroa	%	Työpanosmenetykset	milj. euroa	%
Sydän- ja verisuonitaudit	918	17	Mielenterveyshäiriöt	2 542	26
Mielenterveyshäiriöt	692	13	Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	1 971	21
Hengityselintaudit	589	11	Vammat ja myrkytykset	1 495	16
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	583	11	Sydän- ja verisuonitaudit	1 104	12
Hermoston ja aistimien sairaudet	446	8	Syöpätaudit	608	6
Syöpätaudit	334	6	Hermoston ja aistimien sairaudet	589	6
Vammat ja myrkytykset	317	6	Hengityselintaudit	279	3
Ruoansulatuselinten sairaudet	302	6	Ruoansulatuselinten sairaudet	225	2
Virtsa- ja sukupuolielinten taudit	265	5	Synnynnäiset epämuodostumat	198	2
Raskauden ja synnytysten tilat	178	3	Aineenvaihduntasairaudet	167	2
Muut yhteensä	778	14	Muut yhteensä	419	4
Kaikki sairaudet yhteensä	5 402	100	Kaikki yhteensä	9 597	100

65-vuotiaan miehen ja naisen elinajan odotteen jakautuminen terveisiin ja sairaisiin elinvuosiin perustoiminnoista suoriutumisen ja koetun terveyden mukaan vuosina 1980 ja 2000

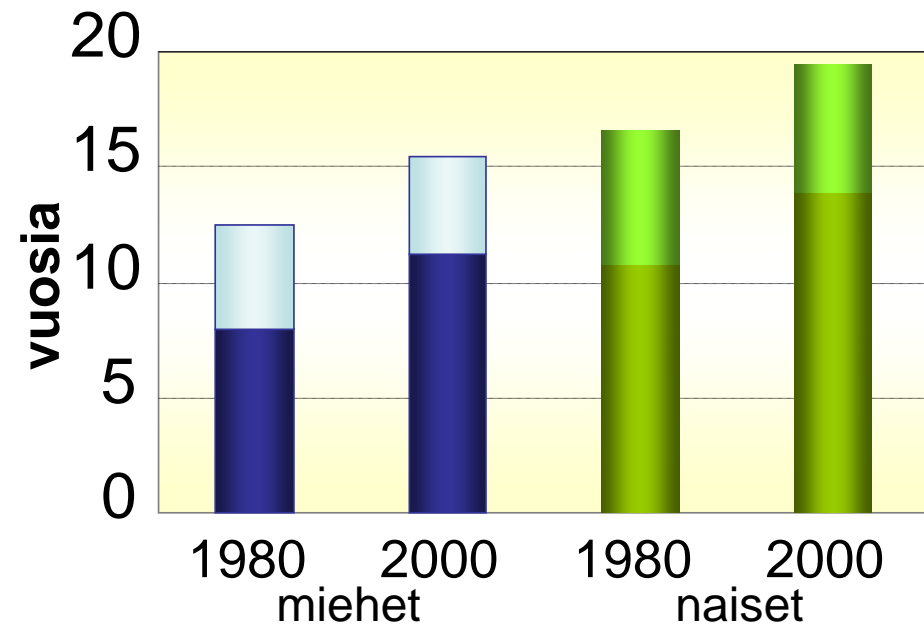
Perustoiminnoista suoriutuminen

miehet

Koettu terveys

miehet

Yhteenveto

1. Suomalaisten kansanterveys on yleisesti ottaen parempi kuin koskaan aiemmin
2. Suuri osa kansantaudeistamme on ehkäistävissä elintapamuutoksilla
3. Väestöryhmien väliset terveyserot ovat suuria
4. Väestön terveydellä monia taloudellisia seurausvaikutuksia
5. Terveysseuranta on tärkeä osa terveydenedistämistyötä
6. Alueellisesta yhteistyöstä synergiaa terveyden edistämiseen